

компанії, і вона може в будь-який момент її припинити - її не можна вважати соціальним підприємством.

Таким чином, соціальне підприємництво характеризується такими головними рисами, як здатність підприємця отримувати прибуток, вирішуючи гострі соціальні проблеми у суспільстві, сприяючи не лише їх усуненню, але й якісно новому розвитку потенціалу населення. Соціальне підприємництво як соціально-економічний підхід зосереджує увагу на важливих соціальних проблемах, креативно поєднує та втілює соціальні та бізнес-підходи для створення одночасно соціальної та економічної цінності, вираженої в продукції підприємства.

Література:

1. Іляш О.І. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства. *Економіка і регіон*. 2021. №3(18). С.141-145.

2. Галушка З. І. Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні. *Вісник серія Економіка*. К.: ВПЦ «Київський національний університет». №148. 2018. С. 17-22.

3. Давидовська, Г. І. Проблеми соціального підприємництва в Україні. *Науковий вісник УжНУ*. 2022. № 7. С. 106-109.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІСТЬ, ВИКЛИКИ

Шер В.А.

Науковий керівник: Ревенко О.В., к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сучасний стан бізнес-середовища та глобальні виклики вимагають від аграрних підприємств прискорювати процес змін з метою управління своєю стійкістю та прибутковістю. Метою дослідження є визначення особливостей розвитку аграрних підприємств в сучасних умовах невизначеності, обґрунтування подальших напрямів їх розвитку.

Сучасний стан справ щодо реалізації бізнес-проектів та перспективи зав'язків зі стейкхолдерами у майбутньому багато від чого залежать від стану галузі, яку обслуговує суб'єкт господарювання. Тож для прикладу в роботі було розглянуто елеваторну сферу. Її стан в Україні можна оцінювати за різними критеріями (потужністю зберігання, обсягами перевалки або експорту зерна, приросту потужностей, розгалуженість виробників тощо). Але не менш інформативно оцінити її можна за роботою суб'єктів господарювання, які займаються будівництвом, модернізацією та удосконаленням обладнання, а також впровадженням нових технологічних процесів. Для елеваторного бізнесу 2022 р. став особливим. Так за даними Міністерства аграрної політики та продовольства через війну на території України аграрні підприємства не зможуть використовувати близько 25% посівних площ [1], що відобразилось на

урожайності.

Основні стратегічні висновки, отримані в результаті проведеного аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств та діагностика їх сучасного конкурентного середовища мають містити й основні напрямки подальшого розвитку, тобто завершуватися формуванням загальної стратегії. Слід зазначити, що стратегій у агропідприємства може бути безліч, але всі вони базуються, в основному, на чотирьох стратегічних альтернативах: обмежене зростання, інтенсивне зростання, скорочення або поєднання будь-яких складових стратегій (за умов відповідної номенклатури) та інтеграційний процес.

Більшість аграрних підприємств, які є потенційними клієнтами елеваторного підприємства (або обслуговування елеваторів), в умовах воєного стану дотримуються стратегії скорочення, тобто встановлюють цілі нижче досягнутого в минулому. Таке скорочення означає шлях раціоналізації і переорієнтації аграрного виробництва, що здійснюється на засадах впровадження кількох варіантів: ліквідація, відсікання зайвого, скорочення і переорієнтація. Основним же варіантом для таких товаровиробників став варіант відсікання зайвого.

Низка підприємств дотримуються стратегії обмеженого росту, для якої характерно встановлення цілей від досягнутого рівня, скоригованого з урахуванням рівня інфляції. Це найлегший, зручний і найменш ризикований спосіб дій. Дану альтернативу застосовують звичайно в зрілих і стабільних організаціях.

Стратегія зростання здійснюється шляхом значного щорічного підвищення рівня встановлених цілей порівняно з рівнем показників попереднього року. Цю альтернативу доцільно застосовувати в підгалузях з суттєвим потенціалом і швидкозмінливою технологією. Зростання може бути внутрішнім і зовнішнім. Внутрішній ріст характеризується розширенням асортименту товарів і обсягом їхнього випуску. Зовнішній – може бути виражений у суміжних галузях у формі вертикального і горизонтального росту. Таку стратегію в нинішніх умовах використовує невелика кількість аграрних підприємств, власники розуміють важливість впровадження в організацію виробництва сучасних організаційно-економічних механізмів ринкової стратегії [2]. І цей шлях найбільш перспективний, тому в основу формування бізнес-стратегії елеваторного підприємства пропонується покласти стратегічну альтернативу зростання, яка хоч і потребує впровадження кардинальних організаційно-економічних змін, але й надасть змогу суттєво поліпшити фінансові показники діяльності.

Важливо вже сьогодні визначитись з напрямками повоєнного розвитку. Світові тренди фокусують увагу на принципах циркулярної економіки [3, С. 213], які за скрутних часів є важливими альтернативами розвитку сільського господарства, проявом його значущості, і одночасно її викликом. Такі трансформації активно впроваджується у країнах ЄС, покладений початок цій справі і в Україні. Слід наголосити, що основи циркулярної економіки в агросфері фокусуються на використанні вторинних ресурсів або системних

змiнах. Це зменшує негативний вплив на довкілля та дозволяє ефективно використовувати обмежені природні ресурси. Для агропiдприємств та, зокрема, елеваторної сфери, такий пiдхiд дозволить:

- 1) оптимально, з певною користю, утилізувати відходи;
- 2) ощадливо користуватись ресурсами, що прискорює обертання оборотних коштів підприємства;
- 3) забезпечити конкурентні переваги за рахунок інновацій;
- 4) відобразити гарний імідж в наслідок соціально відповідальної діяльності.

Література:

1. В Україні через війну приблизно на чверть зменшилися посівні площі (27.01.2023 р.). Укрiнформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3660710-v-ukraini-cerez-vijnu-priblizno-na-cvert-zmensilis-posivni-plosi.html> (дата звернення: 20.02.2023)

2. Сьомич М. Методологічний базис управління організаційно-правовою безпекою суб'єктів аграрного бізнесу. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2019. Вип. 4 (82). С. 58-63.

3. Руда М., Яремчук Т., Бортнікова М. Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. № 3 (1). С. 212-222.

DAYANIQLI İNKİŞAFDA SƏRİŞTƏ ƏSASLI TƏHSİLİN HƏLLEDİCİ ROLU

*Banizadə-Mamani Sədiqə Məhərrəm qızı,
Ələmov Nurlan Şirin oğlu,
Tehmurlu Mürşüd Nuru oğlu
Elmi rəhbər: Məmmədov Saqib Yaşar oğlu
“Sənayenin təşkili və idarəetmə” kafedrasının müəllimi
Mingəçevir Dövlət Universiteti, Azərbaycan Respublikası*

XXI əsrdə ölkəmizin iqtisadi inkişafa qədəm qoyması bu inkişafın dayanıqlılığını təmin edəcək və onu növbəti mərhələyə keçirəcək insan resurslarına olan tələbatı önə çəkməkdədir. Təhsildə aparılan islahatların nəticəsində “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” təsdiq edilmiş, müasir tələblərə cavab verən təhsilverənlərin formalaşdırılması, təhsil müəssisələrinin idarə edilməsinin yeni prinsiplərə əsaslanması, təhsil müəssisələrinin ömürboyu təhsili təmin edən infrastruktur və maddi-texniki bazasının yaradılması, həmçinin təhsilin maliyyələşdirilməsinin yeni mexanizminin formalaşması ilə yanaşı, səriştəyə əsaslanan şəxsiyyətyönlü təhsilin məzmununun yaradılması əsas prioritetlərdən biri kimi müəyyən edilmişdir.

Təhsilalan üçün böyük bir əhəmiyyət kəsb etməyən məlumatları yadda saxlamağa yönəlmiş ənənəvi təhsillə müqayisədə, səriştə təhsili təcrübə yolu ilə bilik əldə etməyə yönəlmişdir. Səriştə təhsilindəki ən vacib irəliləyiş, yeganə bilik ölçüsü